

Te gespecialiseerd podium voor discussie over kwaliteit

De feestbundel ter gelegenheid van het 55-jarige lustrum van de Orde over 'de professionele standaard van de advocaat' is lezenswaardig maar zal niettemin de discussie over kwaliteit niet aanwakkeren.

.....
Leo van Osch
redactielid
.....

Blijkens het voorwoord vooraf vroeg de redactie onder andere of er een relatie bestaat tussen de professionele standaard en specialisatie. De keuze van dit onderwerp is mede bepaald door het rapport van de Commissie advocatuur (2006), waarin zogenaamde kernwaarden zijn geformuleerd. Veel groot auteurs hebben deze – onafhankelijkheid, deskundigheid, vertrouwelijkheid, integriteit en publieke verantwoordelijkheid – als kapstok gehanteerd.

In het eerste deel (van de vijf) wordt stilgestaan bij het verband tussen de kernwaarden en de historische ontwikkeling van de beroepsopleiding (Jansen) en de huidige opleiding, dat wil zeggen zowel de beroepsopleiding als de voortgezette stagiaire-opleiding. Dat laatste onderdeel komt voor rekening van Van Otterlo, hoofd uitvoering en dienstverlening bij de Nova.

Het voordeel van traag recenseren is dat nieuwe ontwikkelingen kunnen worden meegenomen. In *NRC Handelsblad* van 17 mei jl. zegt deken Willem Bekkers: 'Ja, er moet anders naar het beroep worden gekeken, nu kun je op de dag dat je afstudeert een rekest indienen bij de rechtbank om toegelaten te worden tot de Balie. Vanaf dat moment

ben je advocaat en intern val je dan onder toezicht van een patroon. Dat is alles. Waarom ben je dan geen leerling-advocaat of aspirant [...]?' Een interessante gedachte om terug te grijpen naar Middeleeuws gedachtegoed – advocaten eerst leerling, en gezel en dan pas aanduiden als meester – maar het lijkt er alleszins op dat de deken hiermee voor de muziek uitloopt.

Speciale kwaliteiten vereist

In deel 2 wordt met beschouwende bijdragen omschreven wat de professionele standaard inhoudt. De ethici Van Luyk en Verweij houden de lezer nog eens voor dat er zaken zijn die voor geld niet te koop zijn, waarbij Verweij afsluit met de stelling: 'Ethiek is dus de omega van recht, in die zin dat reflectie op de ethische aspecten en consequenties van wetgeving altijd noodzakelijk blijft, precies om te voorkomen dat waarden in de verdrukking raken.'

Boeiend is ook de bijdrage van professor Legemate, die vanuit het medisch perspectief aangeeft dat medici met dezelfde problemen tobben. Ook daar een inspanningsverbintenis met wettelijke voorschriften, beroepscodes, technische regels, richtlijnen en protocollen die de handelwijze van medici in hoge mate bepalen. Aardig is dan weer dat advocaat Kremer in deel 3 verwijst naar de medici: procederen is niet iets wat men er 'even bij kan doen', stelt Kremer. 'Een

.....
De Advocatenstandaard

red. W.M.J. Bekkers, M. van Hooijdonk, S.C.J.J. Kortmann, J.J.H. Suyver
Sdu Uitgevers 2007
ISBN 978 901 212 441 6, 307 p.
€ 47,50

medicus die erg veel weet van de werking van de nier maar niet kan snijden kan maar beter buiten de operatiekamer blijven.'

In dat deel 3 komen hoofdzakelijk de advocaten aan het woord. Veel (super-) specialisten op het gebied van agrarisch recht, bestuursrecht, cassatie, mededinging, sportrecht et cetera, et cetera. De nichespelers houden de advocaat die de algemene praktijk uitoefent voor dat ze zich beter niet op hun terrein kunnen begeven, nu daar speciale kwaliteiten vereist zijn. Onder anderen Snijders geeft afschrikwekkende voorbeelden van blunders die op het gebied van agrarisch recht door de 'gewone' advocaat kunnen worden gemaakt. Ook de bijdragen van Visser (fusies & overname, bestuursrecht) hebben bij mij niet tot enige aandrang geleid om daar als man van de algemene praktijk te pionieren.

Veel specialisten stellen dat je behalve over specifieke vakkennis ook over andere vaardigheden dient te beschikken, zoals procestechnische kennis in de bestuursrechtpraktijk (Van der Ven en van der Veen) en IE/ICT praktijk (Alberdingk Thijm), een 'oplossingsgerichte attitude' in het gezondheidsrecht (Van Wersch), en 'een pragmatische aanpak en de competentie om doelgericht te kunnen adviseren' in de mededingingspraktijk (Leefflang). Met name die laatste twee eigenschappen zijn natuurlijk ook in de algemene praktijk bijzonder welkom.

Cliënt beoordeelt?

Een volkomen afwijkende bijdrage komt van de hand van Van Velsen (voorzitter Belangenvereniging van Ondernemende Advocaten), en ik had ook eerlijk gezegd niet anders van hem verwacht.¹ Hij legt de bijl aan de wortel van de kwaliteitsboom die de Orde wil planten in de vorm van een verordening op de vakbekwaamheid. Is dat wel wenselijk, en is controle op kwaliteit wel mogelijk? Vanuit de gedachte dat de burger zelf goed in staat is om te beoordelen of een advocaat al dan niet zijn zaakjes goed voor elkaar heeft, houdt hij de lezer voor dat de burger met een verordening op de vakbekwaamheid wordt gedebiliseerd. En passant schopt hij ook nog tegen de overheid die via het, zoals hij het noemt, muizengaatje van de audit op het gebied van de gefinancierde rechtshulp de advocatuur is binnengedrongen.

In het genoemde interview van mei jl. lijkt de landelijk deken eenzelfde standpunt in te nemen. Op de vraag: 'Wie controleert de advocaat nog meer behalve de deken?', antwoordt hij: 'Dat klinkt misschien raar maar het belangrijkste is dat de burger verder emancipeert. Ik heb ooit tegen een klager gezegd: "Waarom heeft u dat toch geaccepteerd van uw advocaat?" Die man zei toen: "Meneer, als ik mijn eigen advocaat niet meer kan vertrouwen, wie dan nog wel?"'

Feit is dat de gemiddelde rechtszoekende niet bepaald altijd in staat is om de kwaliteit van zijn eigen raadsman te beoordelen. Ik geef twee voorbeelden. Bij toeval komt een conclusie van repliek

die ik had gemaakt terecht bij een specialist op dat terrein. Hij complimenteert me met het processtuk – leuk te lezen, maar de zaak ging jammerlijk verloren. In een andere zaak voerde ik een kort geding waarbij ik, na lezing van het vonnis van de Voorzieningenrechter, constateerde dat ik een aantal argumenten had laten liggen, maar niettemin de zaak had gewonnen. De cliënt in de tweede zaak was tevreden over de kwaliteit van mijn werk; de cliënt in de eerste niet. De wrange constatering is dat zij het beiden mis hebben, nu precies het omgekeerde het geval zou moeten zijn.

Van Velsen, om terug te keren naar zijn artikel, zegt dan ook dat er vanzelfsprekend niets tegen een echt kwaliteitsbeleid is, maar dat het onmogelijk is om dat in de praktijk uit te voeren. Kwaliteit van een advocaat kan immers, het voorbeeld geeft het ook aan, alleen geschieden door een inhoudelijke toetsing van diens werk met behulp van bijvoorbeeld een assessment. Al het andere is pappen en nathouden, in de visie van Van Velsen, en leidt tot diploma-cultuur en onnodige certificering. Daarin staat hij beslist niet alleen. In het zojuist verschenen jaarverslag 2007 van de Orde laat het lid van het College van Afgevaardigden van Alkemade optekenen: "Uit de kwaliteitsstandaard blijkt niet dat iemand vakbekwaam is".

Schijnzekerheid

In deel 3 komen ook een aantal relatieve buitenstanders aan het woord. Wery, raadsheer in het Hof Arnhem, zou vanaf de andere kant van de tafel graag de wet van Maijer in praktijk gebracht zien: Effect = kwaliteit x acceptatie. Deze wet leidt in de belevingswereld van de raadsman in strafzaken een sluimerend bestaan, aldus Wery. Wery merkt fijntjes op, daarin gesteund door Utrechts onderzoek, dat het lidmaatschap van de Nederlandse Vereniging van Strafrechtadvocaten niet garant staat voor kwaliteit. Daarmede is hij een van de weinigen die het uitgangspunt van de redactie treffend in beeld brengt, te weten iets zeggen over de verbinding tussen vakbekwaamheid en specialisatie.

In deel 4 van de bundel wordt in een drietal essays gefilosofeerd over de wijze waarop de professionele standaard kan worden bereikt. Na bijdragen van Stolker, vanuit academisch perspectief, en Bannier, op het punt van toezicht en controle op het handelen van de ad-

vocaat, sluit De Groot dat deel af met een definitie van kwaliteit: 'Kwaliteit is zeggen wat je doet, doen wat je zegt en dat kunnen aantonen'. In een schema presenteert zij de kernwaarden, de maatregelen ter bevordering van iedere kernwaarde en in twee afzonderlijke kolommen, de algemene en incidentele borging. Opwekkend is anders. Veel bureaucratisch ogende regelingen die, hoe je het ook wendt of keert, met name zijn bedoeld om de cliënten van advocaten met slappe knieën te beschermen. De goeden moeten weer eens onder de kwaden lijden. Het doorvoeren van de borging is, zoals de Groot zelf ook toegeeft, een schijnzekerheid.

Aan het eind van het boek nog een artikel van oud-deken Brouwer en een lezing van mr. Willems, voorzitter van de Ondernemingskamer. Brouwer neemt een nuttig kijkje over de grenzen. Willems constateert terecht dat zowel generalisme als specialisme in de advocatuur onvermijdelijk is. Wel waarschuwt hij voor de risico's die de heren en dames die de algemene praktijk uitoefenen lopen als zij hun grenzen overschrijden. Hij pleit voor een – niet erg praktisch klinkende – verplichting voor die kantoren om op tijd gespecialiseerde kwesties door te verwijzen, c.q. zich te liëren met kantoren die in voorkomende gevallen kunnen assisteren.

Ijdele hoop

Al met al een lezenswaardige bundel niet in de laatste plaats door de vele praktische aanwijzingen waarmee de specialisten hun bijdragen hebben gelardeerd. Zonder anderen tekort te doen noem ik Biemond, met een aardig inkijkje in de praktijk van de advocaat in fraudezaken, en Van Kampen, over advocaat van slachtoffers in zedenzaken.

Wel moet worden geconstateerd dat, waar de verspreiding van het boek beperkt is gebleven tot met name de deelnemers van het Jaarcongres 2007, de door de redactie uitgesproken hoop dat deze bundel een discussie zou aanwakkeren over de kwaliteit, vakbekwaamheid en integriteit, ijdel klinkt. Die discussie zal toch echt op een ander podium moeten plaatsvinden.

1 Anderen ook niet, want in de bijdrage van Brands wordt op voorhand al gewag gemaakt van een 'Boase reactie'.